

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om ändring och temporär ändring av lagen om skatt på arv och gåva

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I propositionen föreslås att lagen om skatt på arv och gåva ändras. För arvsandelar och gåvor som överstiger 1 000 000 euro ska enligt förslaget i skatteskalorna tas in ett nytt steg där den högsta skatteprocenten i den första skatteklassen är 19 procent och i den andra skatteklassen 35 procent.

Befrielsen från gåvoskatt för försäkringersättning på upp till 8 500 euro som med stöd av förmånstagarförordnande erhållits utan vederlag ur en försäkring frångås. Dess-

utom preciseras bestämmelserna om avdrag från dödsbomedel så att skattebeloppet inte är beroende av i vilket land arvlåtaren och arvingen eller testamentstagaren har varit bosatta.

Propositionen hänför sig till budgetpropositionen för 2013 och avses bli behandlad i samband med den.

Lagen avses träda i kraft i början av 2013. Ändringarna i skatteskalorna gäller temporärt och tillämpas 2013—2015.

MOTIVERING

1 Nuläge och föreslagna ändringar

1.1 Skatteskalorna

Arvsskatteskalorna och gåvoskatteskalorna ändrades genom de ändringar i lagen om skatt på arv och gåva (378/1940) som trädde i kraft i början av året och som införde ett nytt fjärde steg i arvsskatteskalorna och gåvoskatteskalorna i den första skatteklassen för arvsandelar och gåvor som överstiger 200 000 euro. Ändringen baserar sig på statsminister Jyrki Katainens regeringsprogram enligt vilket arvsskatten och gåvoskatten skärps för att stärka statens finanser och minska inkomstskillnaderna.

Skatten för den del av en arvsandel eller gåva som överstiger 200 000 euro är 16 procent medan den högsta skattesatsen i tidigare gällande skatteskalor, 13 procent, tillämpades på den del av en arvsandel som översteg 60 000 euro och den del av en gåva som översteg 50 000 euro.

Intäkterna från arvsskatten och gåvoskatten har under de senaste åren utvecklats på följande sätt:

2008	2009	2010	2011
651 milj.	440 milj.	387 milj.	395 milj.

I siffrorna syns med fördröjning de lättnader i arvbeskattningen som trädde i kraft i början av 2008 och 2009.

I början av 2008 höjdes det minsta beskattningsbara beloppet från 3 400 euro till 20 000 euro och skalstegen justerades medan skatteprocentsatserna förblev oförändrade. Dessutom höjdes avdragen för minderåriga och make. Ändringarna beräknades minska skatteintäkterna med 165 miljoner euro per år.

I början av 2009 sänktes skatteprocentsatserna i arvsskatteskalorna och gåvoskatteskalorna i den första skatteklassen med tre procentenheter. Ändringen beräknades minska skatteintäkterna med 60 miljoner euro.

Som ett led i åtgärderna för att anpassa statsfinanserna föreslås det i enlighet med statsrådets rambeslut för 2013—2016 att ett nytt högsta steg införs i arvsskatte- och gåvo-

skatteskalorna för arvsandelar och gåvor som överstiger 1 000 000 euro. Ändringen ska enligt förslaget gälla både skatteklass I, där skattesatsen är 19 procent, och skatteklass II, där skattesatsen är 35 procent.

Till den första skatteklassen hör enligt 11 § i lagen arvlåtarens make eller maka, arvinge i rakt uppstigande eller nedstigande led, makes eller makas arvinge i rakt nedstigande led samt arvlåtarens trolovade eller sambo enligt lagen om upplösning av sambors gemensamma hushåll (26/2011) upp till det belopp som sambon eller den trolovade har fått i bidrag enligt 8 kap. 2 § i ärvdabalken. Övriga släktingar och utomstående hör till den andra skatteklassen.

Skattebeloppet för 1 000 000 euro uppgår i arvsskatteskalorna i skatteklass I till 149 700 euro och i gåvoskatteskalorna i skatteklass I till 151 810 euro. Ändringen är temporär och tillämpas 2013—2015.

1.2 Skattefrihet för försäkringsersättning som erhållits som gåva med stöd av förmånstagarförordnande

Enligt 18 a § 1 mom. i lagen om skatt på arv och gåva anses som gåva även försäkringsersättning som med stöd av förmånstagarförordnande erhållits utan vederlag ur en försäkring. Sådana försäkringsersättningar är dock enligt lagrummet befriade från gåvoskatt till den del deras sammanlagda belopp under en tid av tre år är högst 8 500 euro. Enligt 2 mom. i paragrafen anses en försäkringsersättning dock inte som gåva till den del den vid inkomstbeskattningen är skattepliktig inkomst för förmånstagaren.

Bestämmelser om arvbeskattning och gåvobeskattning av försäkringsersättningar som utbetalats med stöd av spar- och livförsäkringar intogs i lagen om skatt på arv och gåva genom lag 1392/1995 som trädde i kraft i början av 1996. Tidigare ansågs inte försäkringsersättning som erhållits med stöd av förmånstagarförordnande med anledning av den försäkrades död vara skattepliktigt arv. Inte heller ansågs försäkringsersättning som under den försäkrades livstid erhållits med

stöd av förmånstagarförordnande vara skattepliktig gåva.

I motiveringen till lagförslaget (RP 68/1994 rd) konstaterades att eftersom arvs- och gåvoskatten gäller vederlagsfria överföringar av förmögenhet, bör med tanke på strävandena att nå en enhetlig beskattning även sådana förvärv som bygger på försäkringar omfattas av arvs- eller gåvobeskattningen.

En ersättning som på grund av ett dödsfall betalats till dödsboet är från dödsboets eller förmånstagarens synpunkt enligt motiveringen likadan förmögenhet som dödsboets övriga förmögenhet. Enligt 7 a § som skrevs in i lagen i enlighet med propositionen ska arvsskatt betalas för sådan arvsskatt på grund av försäkring som med anledning av arvlåtarens död med stöd av personförsäkring erlaggs till dödsboet eller förmånstagaren, samt för vissa andra ersättningar och stöd som anges i bestämmelsen. Försäkringsersättning eller ekonomiskt stöd, till den del ersättningen eller stödet är skattepliktig inkomst vid inkomstbeskattningen, är dock befriade från arvsskatt. Försäkringsersättningar eller andra utbetalningar är skattefria upp till 35 000 euro. Om förmånstagaren är efterlevande make är hälften skattefritt, dock minst 35 000 euro.

I fråga om gåvobeskattningen hänvisade propositionen till gåvobeskattningens roll som komplement till arvsbeskattningen och till målet att göra gåvobeskattningen av försäkringsbaserade förvärv så klar som möjligt. Den enligt 18 a § skattefria delen på 8 500 euro motiverades med att utan ett fribelopp kunde beskattningen i vid utsträckning omfatta bl.a. de smärre sparsummor som allmänt hänför sig till s.k. barnförsäkringar.

Enligt motiveringen har inte alla situationer där gåvobeskattning av försäkringsersättningar kan komma i fråga reglerats i bestämmelsen. Enligt motiveringen är det fråga om en gåva om någon frivilligt betalar premierna för en försäkring som har tagits av en annan person eller om rättigheter som grundar sig på en försäkring vederlagsfritt har överförts på någon annan.

I praktiken har dessa s.k. försäkringsgåvor kommit att bli en allmänt utnyttjad skatteplaneringsåtgärd som livförsäkringsbolagen marknadsför med uttrycklig hänvisning till

den skatteförmån som åtgärden medför i gåvobeskattningen.

I enlighet med statsrådets rammanglingsbeslut föreslås att skattefriheten i 18 a § 1 mom. ska upphävas.

1.3 Beskattning av kvarlåtenskap efter en arvlåtare som avlidit utomlands

EU-kommissionen meddelade den 12 december 2011 Finland att den misstänkte att vissa av bestämmelserna i den finska lagen om skatt på arv och gåva förefaller att försätta arvingarna till en person som avlidit utomlands i en sämre position än arvingarna till en person som avlidit i Finland och därigenom strider mot principen om fri rörlighet för kapital enligt artikel 63 i FEUF-fördraget.

Det internationella tillämpningsområdet för arvsbeskattningen bestäms i 4 § och 9 § 4 mom. i lagen om skatt på arv och gåva.

Enligt 4 § 1 mom. 1 punkten ska arvsskatt betalas för egendom som erhållits genom arv eller testamente, om arvlåtaren eller arvingen eller testamentstagaren var bosatt i Finland vid dödstillfället.

Enligt 2 punkten ska arvsskatt betalas oberoende av parternas bostadsort för sådan fast egendom i Finland som erhållits genom arv eller testamente samt för aktier eller andelar i samfund vars tillgångar till mer än 50 procent utgörs av fast egendom i Finland.

Arvsskatt ska inte betalas för lös egendom i Finland om både arvlåtaren och arv- eller testamentstagaren var bosatta utomlands vid dödstillfället.

Arvingarna och arvsandelarna fastställs vid arvsbeskattningen i regel enligt lagen i den stat där arvlåtaren hade sitt sista hemvist.

I 4 § 3 mom. i lagen om skatt på arv och gåva ingår en bestämmelse som avser att hindra internationell dubbelbeskattning. Med stöd av den kan beloppet av skatt som betalats i en främmande stat avräknas på i bestämmelsen angivet sätt från den arvsskatt som ska betalas i Finland. Skyldighet att betala arvsskatt för ett arv i två länder kan uppkomma t.ex. då arvlåtaren och arvingen var bosatta i olika länder vid arvlåtarens död eller om i dödsboet ingår fast egendom i någon annan stat än den där arvingen är bosatt. Dubbelbeskattning kan även uppkomma i si-

tuationer där en person enligt lagen om skatt på arv och gåva är bosatt i Finland och enligt skattelagen i en annan stat är bosatt i den staten.

Dubbelbeskattning kan också undanröjas med stöd av ett skatteavtal i syfte att undvika dubbelbeskattning, om ett sådant har ingåtts mellan parternas bosättningsstater.

Enligt 4 § 4 mom. i lagen om skatt på arv och gåva anses en person vara bosatt i Finland om han har sitt egentliga bo och hemvist här.

Enligt 9 § 4 mom. i lagen avdras från värdet av sådan egendom som hör till kvarlåtenskapen efter person som varit bosatt i annat land endast de skulder och förpliktelser som hänför sig till nämnda egendom. I bestämmelsen hänvisas till avdragen enligt 9 § 2 och 3 mom.

Från boets medel avdras enligt 9 § 2 mom. skulderna, till vilka även räknas från dödsboet utgående skatter och avgifter som hänför sig till arvlåtarens livstid: arvsbeskattningen är avsedd att gälla arvlåtarens eller testatorns nettoförmögenhet.

Enligt 9 § 2 mom. får från värdet av egendom i dödsbo även avdras skäligena kostnader för den avlidnes begravning samt för boets upptecknande och för anskaffande och resande av gravvård. Det är här fråga om utgifter som står i nära sammanhang med dödsfallet och som betungar kvarlåtenskapen ekonomiskt. Såsom 9 § 4 mom. är formulerat gäller det dock inte dessa kostnader utan endast avdrag av skulder och förpliktelser.

I 9 § 3 mom. finns bestämmelser om avdrag av vissa förpliktelser från värdet av den egendom som tillfaller arv- eller testamentstagaren. Det är inte fråga om avdrag från boets medel utan om sådana särskilda förpliktelser gällande den egendom som tillfaller den skattskyldige och som ekonomiskt betungar ägaren. Om förpliktelsen som betungar tillgångarna har uppkommit redan under den avlidnes livstid följer dess avdragsgillhet redan av 9 § 1 mom. som föreskriver att det är det värde som egendomen hade vid skattskyldighetens inträde som läggs till grund för arvsskatten. Paragrafens 3 mom. gäller sålunda situationer där förpliktelsen har uppkommit efter skattskyldighetens inträde, dvs. efter dödstillfället. För att

vara avdragsgill ska dock grunden för förpliktelsen ha uppkommit före dödstillfället. En sådan förpliktelse är det exempelvis fråga om då den efterlevande maken eller maken med stöd av ett testamentsförordnande har rätt att bo i en lägenhet som tillhör dödsboet. Rättigheter som avtalats efter dödstillfället, t.ex. vid bodelningen eller arvskiftet, kan däremot inte beaktas vid arvsbeskattningen.

I momentet ingår dessutom bestämmelser om besittningsrätten enligt 3 kap. 1 a § i ärvdabalken för arvlåtarens make eller maka. Värdet på besittningsrätten får avdras från värdet av den egendom som tillfaller den skattskyldige till den del den gäller bostad och bohag.

Utän hinder av bröstarvinges krav på skifte och testamentstagares rätt får enligt 3 kap. 1 a § 2 mom. efterlevande make hålla bostad, som använts som makarnas gemensamma hem, eller annan sådan bostad, som ingår i kvarlåtenskapen och som är lämplig som hem för den efterlevande maken, oskiftad i sin besittning, om det inte i den efterlevande makens förmögenhet ingår en bostad som är lämplig som hem. Sedvanligt bohag som finns i det gemensamma hemmet ska alltid lämnas oskiftat i den efterlevande makens besittning.

Eftersom besittningsrätten inte grundar sig på någon åtgärd från arvlåtarens sida, skulle besittningsrätten inte vara avdragsgill utan en särskild bestämmelse.

Kommissionen har i sin ovannämnda utredningsbegäran bett Finlands regering om en utredning av tillämpningsområdet för begränsningen av avdragsrätten i 9 § 4 mom. i lagen om skatt på arv och gåva. Kommissionen har förhört sig om huruvida Finlands regering är ense med den om att bestämmelsen begränsar den fria rörligheten och, om Finland är ense med den om saken, bett regeringen meddela kommissionen vilka åtgärder den ämnar vidta för att undanröja brottet mot EU-lagstiftningen.

Trots formuleringen i 9 § 4 mom. har det allmänt tolkats och tillämpats så att, då en person som varit bosatt utomlands avlider, får från tillgångar som enligt finsk arvsbeskattning är skattepliktiga endast avdras skulder och förpliktelser som hänför sig till dessa tillgångar. Det är då fråga om en situa-

tion där endast en del av tillgångarna är skattepliktiga i Finland. En sådan situation uppkommer bara då både arvlåtaren och arvingen har varit bosatta någon annanstans och i kvarlåtenskapen ingår en fastighet i Finland. Om arvingen bor i Finland är den utomlands avlidne arvlåtarens samtliga tillgångar skattepliktiga i Finland och bestämmelsen, sådan den allmänt tolkas, är inte tillämplig på situationen.

I praktiken har bestämmelsen sålunda inneburet ett förbud att vid arvsbeskattningen av en utomlands bosatt arvtagare avdra skulder och förpliktelser från värdet på en fastighet i Finland som ingår i kvarlåtenskapen efter en person som avlidit utomlands, om inte skulderna eller förpliktelserna hänför sig till fastigheten.

Bestämmelsens formulering gör också en sådan från den vedertagna tolkningen avvikande tolkning möjlig enligt vilken bestämmelsen är tillämplig även då arvlåtaren har varit bosatt någon annanstans och arvingen i Finland. Bestämmelsen kan då tolkas så att den begränsar avdraget av skulder och förpliktelser från kvarlåtenskapen efter en utomlands bosatt person, medan någon motsvarande restriktion inte finns i lagen om skatt på arv och gåva när det gäller avdrag från kvarlåtenskap efter en person bosatt i Finland. Det är därför skäl att justera 9 § 4 mom.

Att formulera 9 § 4 mom. så att det överensstämmer med tillämpningspraxis så att, då en person som har fast egendom i Finland avlider utomlands, får skulder och förpliktelser som hänför sig till egendomen endast dras av om också arvtagaren bor utomlands kan inte anses godtagbart ur skälighets- och jämlikhetssynpunkt. Det skulle t.ex. innebära att vid arvsbeskattningen av ett utomlands bosatt barn till en arvlåtare som flyttat utomlands från Finland kan från värdet av en fastighet i Finland bara dras av sådana skulder och förpliktelser som uttryckligen hänför sig till denna fastighet, medan i Finland bosatta syskon utan restriktioner kan dra av skulder och förpliktelser från värdet på fastigheten vid arvsbeskattningen. En sådan lösning kunde dessutom väcka frågor ur gemenskapsrättens synpunkt.

Det föreslås att 9 § 4 mom. i lagen om skatt på arv och gåva ändras så att varken arvlåta-

rens eller arvtagarens bostadsort påverkar arvsbeskattningen.

Dessutom föreslås att bestämmelsens tillämpningsområde utvidgas till att uttryckligen även gälla de begravnings- och bouppteckningskostnader som avses i 9 § 2 mom. Trots att ingen hänvisning till dessa kostnader för närvarande görs i bestämmelsen har de i viss mån godkänts som avdrag i rätts- och beskattningspraxis också när frågan har gällt arvsbeskattning efter en person som har avlidit utomlands. I situationer där bouppteckning enligt finsk lag inte verkställs ska med stöd av den föreslagna bestämmelsen sådana kostnader i samband med boutredningsförfarandet i den främmande staten som till sin natur kan jämföras med bouppteckningskostnader kunna dras av.

Enligt den föreslagna bestämmelsen avdras inte sådana skulder, förpliktelser och i 9 § 2 mom. avsedda kostnader som hänför sig till egendom som inte utgör skattepliktiga tillgångar i Finland. Bestämmelsen är tillämplig på situationer där endast en del av de tillgångar som ingår i en kvarlåtenskap är skattepliktiga i Finland, dvs. situationer där arvlåtaren och arvingen har varit bosatta någon annanstans och i kvarlåtenskapen ingår fast egendom i Finland men också annan egendom i en annan stat eller lös egendom i Finland.

Denna regel kompletteras av bestämmelsen i andra meningen i momentet om avdrag av sådana skulder, förpliktelser och kostnader som inte hänför sig till en viss egendom. Sådana poster dras av enligt proportionalitetsprincipen så att av de skattepliktiga tillgångarna dras i Finland av den proportionella del som motsvarar de i Finland skattepliktiga tillgångarnas andel av värdet på hela kvarlåtenskapen.

Genom bestämmelsen fördelas de avdrag från värdet på kvarlåtenskapen som får göras vid arvsbeskattningen på ett rättvist sätt i situationer där bara en del av boets tillgångar är skattepliktiga vid den finska arvsbeskattningen.

Bestämmelsen om avdrag av skulder och förpliktelser som inte hänför sig till någon viss egendom samt andra avdrag är ny och kommer sannolikt att ge upphov till ökade krav på avdrag gällande sådana poster också

i praktiken. I situationer där det bara är fast egendom eller därmed jämförbar lös egendom i Finland som är föremål för arvsbeskattning uppges vanligen inte och behöver inte uppges någon annan kvarlåtenskaps-egendom för arvsbeskattningen. Om de skattskyldiga i framtiden kräver att sådana icke-allokerade skulder ska dras av från värdet på en fastighet i Finland blir Skatteförvaltningen tvungen att begära en utredning av dem om alla andra tillgångar som ingår i kvarlåtenskapen och deras gängse värde för att beloppet på avdraget ska kunna fastställas. Detta leder till en klart större arbetsbörda än idag både för de skattskyldiga och för Skatteförvaltningen. Det årliga antalet fall är dock litet.

Extra arbete uppkommer också av att utreda om kostnaderna för någon åtgärd som vidtagits i en främmande stat ska betraktas som sådan bouppteckningskostnad som avses i bestämmelsen eller inte.

2 Förhållandet till internationella fördrag

Enligt bestämmelserna i 4 kap. artikel 63 i Fördraget om Europeiska unionens funktionssätt (tidigare artikel 56 i Fördraget om upprättandet av Europeiska gemenskapen) ska alla restriktioner för kapitalrörelser mellan medlemsstater samt mellan medlemsstater och tredje land vara förbjudna.

Enligt EU-domstolarnas beslutspraxis är arv sådana kapitalrörelser som avses i artikel 56 i FEG med undantag av sådana fall där alla delfaktorer är begränsade till en enda medlemsstat (t.ex. ärendet C-11/07, Eckelkamp, punkt 39 och den rättspraxis som där anges).

Det kan vara fråga om förbjuden restriktion för kapitalrörelser på arvsbeskattningens område exempelvis då i en medlemsstats arvsbeskattning en person som är bosatt på en annan stats område beskattas strängare än en person som är bosatt i hemlandet.

I fallet Eckelkamp var det fråga om belgiska Flanderns lag om skatt på arv enligt vilken arvsskatt tas ut på värdet av den del av kvarlåtenskapen efter en person som varit bosatt i Belgien som återstår efter det skulderna dragits av. Då en person avlidit utomlands tas

enligt lagen om arvsskatt överlåtelseskatt ut på värdet av den fasta egendom i Belgien som ingår i kvarlåtenskapen. Skulder dras då inte av.

I punkt 45 konstaterade domstolen att till den del kvarlåtenskap där en fastighet i Belgien ingår beskattas med överlåtelseskatt som är högre än arvsskatten hade varit i det fall att arvlåtaren vid dödstillfället hade varit bosatt i denna medlemsstat, innebär bestämmelserna en restriktion av kapitalrörelser, eftersom de minskar värdet på kvarlåtenskapen.

Eftersom lagstiftningen gjorde avdragsgillheten för vissa skulder som hänförde sig till den fastighet som fallet gällde beroende av var arvlåtaren hade sitt hemvist vid dödstillfället, innebar den tyngre skattebördan för kvarlåtenskapen efter de personer som bodde utomlands en restriktion av fria kapitalrörelser och inga legitima grunder för saken lades fram i fallet.

I motsats till lagstiftningen i belgiska Flandern påverkar enligt finsk lagstiftning inte arvlåtarens bostadsort avdragsgillheten för vissa skulder rörande en fastighet. Skulder som hänför sig till en fastighet är avdragsgilla oberoende av var arvlåtaren eller arvtagaren är bosatt.

I ärendet C-43/07, Arens-Sikken, som kommissionen hänvisade till utöver fallet Eckelkamp i sin ovannämnda begäran om utredning, konstaterade domstolen att de nationella bestämmelserna ledde till en restriktion av fria kapitalrörelser. Till följd av bestämmelserna drabbades arvingarna av olika skattepåföljder då beskattningsgrunderna var olika beroende på om arvlåtaren vid dödstillfället var bosatt i medlemsstaten i fråga eller inte. Stridiga skulder som hänförde sig till arvet och som var större än arvsandelen hade varit avdragsgilla om arvlåtaren hade bott i den stat där fastigheten var belägen, dvs. i Nederländerna. Denna olika behandling innebar en restriktion av den fria rörligheten för kapital eftersom den progressiva arvsskatteskalen gjorde att en enda person blev tvungen att svara för den totala skattebördan som blev tyngre än den hade varit om arvet hade delats upp mellan flera arvtagare.

De olika arvsskattepåföljderna för arvingarna var väsentliga i ärendet. Till följd av

dem ansåg domstolen att det inte var nödvändigt att undersöka om de stridiga skulderna och den fastighet som arvet gällde var direkt förbundna med varandra.

Domstolen ansåg inte heller att restriktionen i fråga gällde situationer som objektivt sett var olika. Detta för att bortsett från skuldernas avdragsgillhet behandlade den nationella lagstiftaren arven till personerna i vardera kategorin på samma sätt vid bestämmandet av arvsskatten och medgav därigenom i själva verket att det inte föreligger någon objektiv skillnad mellan persongrupperna.

De ovan beskrivna domstolsbesluten har gällt en situation där arvlåtaren har varit bosatt i en annan stat än den där den fastighet som ingår i arvet är belägen. Den vedertagna tolkningen av 9 § 4 mom. i lagen om skatt på arv och gåva har varit att den gäller situationer där både arvtagaren och arvlåtaren har varit bosatta i en annan medlemsstat än den där den fastighet som ska beskattas med arvsskatt är belägen. Något tidigare EU-domstolsbeslut gällande en sådan situation finns veterligen inte. I detta avseende måste därför rättsläget och framför allt förhållandet mellan den vedertagna tolkningen av 9 § 4 mom. i den nuvarande lagen om skatt på arv och gåva och den territorialitetsprincip som EU-domstolen erkänner i sin rättspraxis anses öppet.

Då det i denna proposition föreslås att 9 § 4 mom. i lagen om skatt på arv och gåva ska ändras så att arvsbeskattningen inte påverkas av vare sig arvlåtarens eller arvtagarens bostadsort, torde den föreslagna ändringen av 9 § 4 mom. i lagen om skatt på arv och gåva ändå kunna anses ligga i linje med unionsdomstolens rättspraxis.

3 Propositionens konsekvenser

Enligt uppgifter om arvsbeskattningar som verkställdes 2009 utgjorde skatterna på arvsandelar på större belopp än 1 000 000 euro drygt 48 procent av skatteintäkterna i den första skatteklassen medan motsvarande andel 2010 bara var 28 procent och 2011 så liten som 14 procent. Ändringen kan inte förklaras med att skatterna lindrades 2008 och 2009 eftersom det var beskattningen av små

arv och gåvor som proportionellt sett lindrades mest. År 2009 utgjorde det sammanlagda värdet av dödsboandelarna på över 1 000 000 euro i den första skatteklassen 40 procent av samtliga skattepliktiga tillgångar i den första skatteklassen, år 2010 utgjorde de 22 procent och år 2011 endast 11 procent. Trenden har varit densamma inom gåvobeskattningen

Utvecklingen av stora arv och gåvor har varit konsekvent i förhållande till utvecklingen av förmögenhetsvärden. När det gäller stora gåvor och arv ligger tyngdpunkten på placerings- och finansieringsförmögenhet. Utvecklingen av dess värde mätt t.ex. med OMX-index har visat en nedåtgående trend.

I fråga om mindre arv ligger tyngdpunkten däremot på bostadsförmögenhet där värdeutvecklingen, mätt exempelvis med prisindex för bostäder och granskad kvartalsvis, har visat en något uppåtgående trend sedan början av 2005 med undantag av en liten nedgång under den senare hälften av 2008.

Under omständigheter där det t.o.m. är svårt att förutsäga i vilken riktning värdet på placerings- och finansieringsförmögenhet kommer att utvecklas är det synnerligen svårt att bedöma konsekvenserna av ändringar i skatteskalen, i synnerhet just när det gäller större arv och gåvor. Då antalet fall dessutom är relativt litet, 200—300 om året, påverkar också några enstaka särskilt stora enskilda arv och gåvor slutresultatet.

Enligt det mål som ställdes upp i samband med regeringens rambeslut avses ändringen medföra en årlig ökning av intäkterna från arvsskatten och gåvoskatten med 20 miljoner. Detta mål kan nås genom den föreslagna höjningen med tre procentenheter under 2013—2015, förutsatt att medeltalet av förmögenhetsvärdena under denna period stiger till nära samma nivå som under 2008—2009.

Under 2007—2011 fick Skatteförvaltningen i medeltal in drygt 10 000 anmälningar om sådana utbetalda försäkringsersättningar som försäkringsbolaget eller någon annan betalare ska anmäla till skattemyndigheten för gåvobeskattning före utgången av månaden efter betalningsmånaden. Över hälften av dessa gällde belopp på över 8 500 euro. Om man antar att beloppet på skattefria försäkringsersättningar var i medeltal 8 000 euro och gåvomottagaren hörde till skatteklass I

och inte hade fått andra gåvor på tre år var det kalkylmässiga skattebortfallet till följd av skattefriheten knappt 4 miljoner euro per år. Någon direkt slutsats om hur mycket en slopad skattefrihet skulle öka intäkterna från gåvoskatten kan inte dras av detta.

Bara en del av de ökade intäkterna från arvsskatten och gåvoskatten skulle komma in under 2012 till följd av den tid som anslagits för bouppteckningar, den tid som verkställandet av beskattningen och debiteringen kräver samt den tid inom vilken skatten ska betalas. Den högre skatteprocenten kan å andra sidan antas leda till att planerade gåvor tidigareläggs, vilket skulle öka antalet gåvor innan ändringen träder i kraft och större skatteintäkter från gåvorna under 2012. En annan möjlig följd då ändringens ikraftträdande närmar sig kan vara att höjningen, som är avsedd att vara temporär, kan leda till att gåvor skjuts upp till efter 2015.

Ändringen beräknas öka skatteintäkterna med ca 10 miljoner euro 2013 och 20 miljoner euro 2014 och 2018.

4 Beredningen av propositionen

Propositionen har beretts på finansministeriet.

5 Samband med andra propositioner

Propositionen hänför sig till budgetpropositionen för 2013 och avses bli behandlad i samband med den.

6 Ikraftträdande

Lagen föreslås träda i kraft i början av 2013. Ändringarna rörande 14 och 19 a § ska dock gälla temporärt under 2013—2015.

I enlighet med 2 mom. i ikraftträdandebestämmelsen tillämpas lagen på fall där skattskyldigheten har uppkommit den dag lagen trädde i kraft eller senare.

I 3 och 4 mom. i ikraftträdandebestämmelsen skrivs in behövliga bestämmelser om tillämpning av de s.k. kumulationsbestämmelserna då en gåva som givits innan lagen trädde i kraft ska beaktas vid arvsbeskattningen

eller gåvobeskattningen av arvet eller gåvan efter lagens ikraftträdande.

Enligt 16 § i lagen om skatt på arv och gåva ska vid verkställandet av arvsbeskattning till boets tillgångar läggas gåvor som enligt ärvdabalken ska beaktas vid arvsförfarandet och annan gåva som arvinge eller testamentstagare har erhållit av arvlåtaren under de tre senaste åren före arvlåtarens död och som inte är befriade från gåvoskatt.

På det sammanlagda beloppet av dessa räknas skatt ut enligt arvsskatteskalen och tidigare betald gåvoskatt dras av från arvsskatten. Om gåvoskatten överstiger arvsskatten återbärs enligt sista meningen i 16 § 2 mom. den överskjutande delen dock inte.

I situationer där skatteskalorna har ändrats under tiden mellan den tidpunkt då gåvan gavs och arvlåtarens död leder tillämpningen av kumulationsbestämmelsen till ett annat resultat än om skalorna inte har ändrats. En skärpning av skatteskalorna orsakar skattemässiga olägenheter, rentav i en sådan utsträckning att ytterligare arvsskatt som påläggs en skattskyldig till följd av kumulationen kan överstiga arvets belopp.

För att förebygga oskäliga skattepåföljder föreslås att det i 3 mom. i ikraftträdandebestämmelsen föreskrivs att i en kumulationssituation ska vid beskattningen av ett arv som erhållits efter lagens ikraftträdande det belopp som dras av på grund av en tidigare erhållen gåva beräknas enligt de nya skatteskalorna för gåvor.

En övergångsbestämmelse behövs likaså för kumulationssituationer i fråga om gåvor. Om gåvomottagaren under loppet av tre år före skattskyldighetens inträde av samma givare erhållit en eller flera beskattningsbara gåvor ska enligt 20 § 2 mom. även dessa beaktas när skatten bestäms. Från skatten ska dock avräknas den gåvoskatt som redan betalats för tidigare gåvor. Också i dessa situationer kan kumulationen av tidigare gåvor med gåvor som erhållits efter lagens ikraftträdande leda till en situation där till följd av kumulationen en ny gåva leder till en skattepåföljd som överstiger gåvans värde. Enligt det föreslagna 4 mom. i ikraftträdandebestämmelsen ska även i dessa situationer den skatt som dras av på grund av en tidigare

gåva beräknas enligt den nya skatteskalan för gåvor.

För kumulationsbestämmelsernas del måste även en sådan situation beaktas där en gåva som erhållits under den tid den temporärt höjda skattesatsen tillämpades kumuleras med ett arv eller en gåva som erhållits senare. I en sådan situation kan kumulationsbestämmelsen leda till att ingen skatt alls behöver betalas för det arv eller den gåva som erhållits senare. Meningen med den temporära

höjningen omintetgörs då. För att hindra att så sker föreslås att vid beskattningen av gåvor som erhållits efter tillämpningstiden för de temporära bestämmelserna, dvs. 2013—2015, ska det skatteavdrag som får göras på grund av en tidigare erhållen gåva räknas enligt de skatteskalor som tillämpas efter 2015.

Med stöd av vad som anförts ovan föreläggs riksdagen följande lagförslag:

Lag

om ändring och temporär ändring av lagen om skatt på arv och gåva

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i lagen om skatt på arv och gåva (378/1940) 9 § 4 mom. och 18 a § 1 mom. samt temporärt 14 och 19 a §,

sådana de lyder, 9 § 4 mom. i lag 520/1959, 14 och 19 a § i lagarna 1079/2008 och 1408/2011 samt 18 a § 1 mom. i lag 909/2001, som följer:

9 §

Från de skattepliktiga tillgångarna i Finland får inte sådana skulder och förpliktelser eller kostnader enligt 2 mom. som hänför sig till egendom som inte är skattepliktig i Finland dras av. Från skulder, förpliktelser och kostnader som inte kan hänföras till en viss egendom dras från de i Finland skattepliktiga tillgångarna av den proportionella andel som motsvarar de i Finland skattepliktiga tillgångarnas andel av värdet på hela kvarlåtenskapen.

Arvsskatten betalas enligt följande skala i skatteklass II:

Den beskattningsbara andelens värde i euro	Konstant skattetal vid andelens nedre gräns i euro	Skatteprocent för den överstigande delen
20 000—40 000	100	20
40 000—60 000	4 100	26
60 000—1 000 000	9 300	32
1 000 000—	310 100	35

18 a §

Som gåva anses även försäkringsersättningar som med stöd av förmånstagarförordnande erhållits utan vederlag ur en försäkring.

14 §

Arvsskatten betalas enligt följande skala i skatteklass I:

Den beskattningsbara andelens värde i euro	Konstant skattetal vid andelens nedre gräns i euro	Skatteprocent för den överstigande delen
20 000—40 000	100	7
40 000—60 000	1 500	10
60 000—200 000	3 500	13
200 000—1 000 000	21 700	16
1 000 000—	149 700	19

19 a §

Gåvoskatten betalas enligt följande skala i skatteklass I:

Den beskattningsbara andelens värde i euro	Konstant skattetal vid andelens nedre gräns i euro	Skatteprocent för den överstigande delen
4 000—17 000	100	7
17 000—50 000	1 010	10
50 000—200 000	4 310	13
200 000—1 000 000	23 810	16
1 000 000—	151 810	19

Gåvoskatten betalas enligt följande skala i skatteklass II:

Den beskattningsbara andelens värde i euro	Konstant skattetal vid andelens nedre gräns i euro	Skatteprocent för den överstigande delen
4 000—17 000	100	20
17 000—50 000	2 700	26
50 000—1 000 000	11 280	32
1 000 000—	315 280	35

Denna lag träder i kraft den 20 . Lagens 14 och 19 a § är i kraft till och med 31 december 2015.

Lagen tillämpas på de fall där skattskyldigheten har inträtt den dag lagen träder i kraft eller senare.

Om en gåva enligt 16 § 1 mom. som givits innan lagen träder i kraft läggs till boets tillgångar när arvsbeskattning verkställs efter en person som avlidit under åren 2013—2015, ska det belopp som dras av från arvsskatten beräknas enligt skatteskalorna i 19 a § i den-

na lag, förutsatt att beloppet är större än den gåvoskatt som betalats tidigare.

Om en gåva som erhållits under åren 2010—2012 ska beaktas när gåvoskatten bestäms för en gåva som erhållits av samma givare under åren 2013—2015, ska det belopp som dras av från gåvoskatten för gåvornas sammanlagda gåvobelopp beräknas enligt skatteskalorna i 19 a § i denna lag.

Om en gåva enligt 16 § 1 mom. som givits under åren 2013—2015 läggs till boets tillgångar när arvsbeskattning verkställs efter en person som avlidit efter den 1 januari 2016 eller senare, ska det belopp som dras av från arvsskatten beräknas med iakttagande av de skatteskalor som gäller vid denna lags ikraftträdande.

Om en gåva som erhållits under åren 2013—2015 ska beaktas när gåvoskatten bestäms för en gåva som erhållits av samma givare den 1 januari 2016 eller senare, ska det belopp som dras av från gåvoskatten för gåvornas sammanlagda belopp beräknas med iakttagande av de skatteskalor som gäller vid denna lags ikraftträdande.

Helsingfors den 17 september 2012

Statsministerns ställföreträdare, finansminister

JUTTA URPILAINEN

Avdelningschef, överdirektör *Lasse Arvela*

Lag**om ändring och temporär ändring av lagen om skatt på arv och gåva**

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om skatt på arv och gåva (378/1940) 9 § 4 mom. och 18 a § 1 mom. samt temporärt 14 och 19 a §, sådana de lyder, 9 § 4 mom. i lag 520/1959, 14 och 19 a § i lagarna 1079/2008 och 1408/2011 samt 18 a § 1 mom. i lag 909/2001, som följer:

*Gällande lydelse**Föreslagen lydelse*

9 §

9 §

Från värdet av sådan egendom, som hör till kvarlåtenskapen efter person, som varit bosatt i annat land, må endast de skulder och förpliktelser avdragas, vilka hänföra sig till nämnda egendom.

Från de skattepliktiga tillgångarna i Finland får inte sådana skulder och förpliktelser eller kostnader enligt 2 mom. som hänföra sig till egendom som inte utgör skattepliktig i Finland dras av. Från skulder, förpliktelser och kostnader som inte kan hänföras till en viss egendom dras från de i Finland skattepliktiga tillgångarna av den proportionella andel som motsvarar de i Finland skattepliktiga tillgångarnas andel av värdet på hela kvarlåtenskapen.

14 §

Arvsskatten betalas enligt följande skala i skatteklass I:

14 §

Arvsskatten betalas enligt följande skala i skatteklass I:

Den beskattningsbara andelens värde i euro	Konstant skattetal vid andelens nedre gräns i euro	Skatteprocent för den överstigande delen	Den beskattningsbara andelens värde i euro	Konstant skattetal vid andelens nedre gräns i euro	Skatteprocent för den överstigande delen
20 000—40 000	100	7	20 000—40 000	100	7
40 000—60 000	1 500	10	40 000—60 000	1 500	10
60 000—200 000	3 500	13	60 000—200 000	3 500	13
200 000—	21 700	16	200 000—1 000 000	21 700	16
			1 000 000—	149 700	19

Gällande lyselse

Föreslagen lydelse

Arvsskatten betalas enligt följande skala i skatteklass II:

Den beskattningsbara andelens värde i euro	Konstant skattetal vid andelens nedre gräns i euro	Skatteprocent för den överstigande delen
20 000—40 000	100	20
40 000—60 000	4 100	26
60 000—	9 300	32

18 a §

Som gåva anses även försäkringsersättningar som med stöd av förmånstagarförordnande erhållits utan vederlag ur en försäkring. *Sådana försäkringsersättningar är dock befriade från gåvoskatt till den del deras sammantagda belopp under en tid av tre år är högst 8 500 euro.*

Arvsskatten betalas enligt följande skala i skatteklass II:

Den beskattningsbara andelens värde i euro	Konstant skattetal vid andelens nedre gräns i euro	Skatteprocent för den överstigande delen
20 000—40 000	100	20
40 000—60 000	4 100	26
60 000—1 000 000	9 300	32
1 000 000—	310 000	35

18 a §

Som gåva anses även försäkringsersättningar som med stöd av förmånstagarförordnande erhållits utan vederlag ur en försäkring.

19 a §

Gåvoskatten betalas enligt följande skala i skatteklass I:

Den beskattningsbara andelens värde i euro	Konstant skattetal vid andelens nedre gräns i euro	Skatteprocent för den överstigande delen
4 000—17 000	100	7
17 000—50 000	1 010	10
50 000—200 000	4 310	13
200 000—	23 810	16

Gåvoskatten betalas enligt följande skala i skatteklass II:

Den beskattningsbara andelens värde i euro	Konstant skattetal vid andelens nedre gräns i euro	Skatteprocent för den överstigande delen
4 000—17 000	100	20
17 000—50 000	2 700	26
50 000—	11 280	32

19 a §

Gåvoskatten betalas enligt följande skala i skatteklass I:

Den beskattningsbara andelens värde i euro	Konstant skattetal vid andelens nedre gräns i euro	Skatteprocent för den överstigande delen
4 000—17 000	100	7
17 000—50 000	1 010	10
50 000—200 000	4 310	13
200 000—1 000 000	23 810	16
1 000 000—	151 810	19

Gåvoskatten betalas enligt följande skala i skatteklass II:

Den beskattningsbara andelens värde i euro	Konstant skattetal vid andelens nedre gräns i euro	Skatteprocent för den överstigande delen
4 000—17 000	100	20
17 000—50 000	2 700	26
50 000—1 000 000	11 280	32
1 000 000—	315 280	35

Denna lag träder i kraft den 20 . Lagens 14 och 19 a § är i kraft till och med 31 december 2015.

Lagen tillämpas på de fall där skattskyldigheten har inträtt den dag lagen träder i kraft eller senare.

Om en gåva enligt 16 § 1 mom. som givits innan lagen träder i kraft läggs till boets tillgångar när arvsbeskattning verkställs efter en person som avlidit under åren 2013—2015, ska det belopp som dras av från arvs-skatten beräknas enligt skatteskalorna i 19 a § i denna lag, förutsatt att beloppet är större än den gåvoskatt som betalats tidigare.

Om en gåva som erhållits under åren 2010—2012 ska beaktas när gåvoskatten bestäms för en gåva som erhållits av samma givare under åren 2013—2015, ska det belopp som dras av från gåvoskatten för gåvornas sammanlagda gåvobelopp beräknas enligt skatteskalorna i 19 a § i denna lag.

Om en gåva enligt 16 § 1 mom. som givits under åren 2013—2015 läggs till boets tillgångar när arvsbeskattning verkställs efter en person som avlidit efter den 1 januari 2016 eller senare, ska det belopp som dras av från arvsskatten beräknas med iakttagande av de skatteskalor som gäller vid denna lags ikraftträdande.

Om en gåva som erhållits under åren 2013—2015 ska beaktas när gåvoskatten bestäms för en gåva som erhållits av samma givare den 1 januari 2016 eller senare, ska det belopp som dras av från gåvoskatten för gåvornas sammanlagda belopp beräknas med iakttagande av de skatteskalor som gäller vid denna lags ikraftträdande.
